ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА І ПРАКТИКА

DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.2-95.2021.06>

УДК 37.04-053

Світлана Бойко,
кандидат філософських наук,
завідувач сектору авторського
педагогічного новаторства,
відділ інноваційної діяльності та
дослідно-експериментальної роботи,
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»,
Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-4999-4603

**ТЮТОРСЬКИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО ТА
ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ**

У статті здійснено науковий аналіз ефективності впровадження тьюторського супроводу професійного та особистісного розвитку молодих спеціалістів, який застосовувався на базі Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області в межах проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Тьюторська технологія як засіб реалізації принципу індивідуалізації в освіті» у 2015–2020 роках.

На основі узагальнення і систематизації результатів дослідно-експериментальної роботи розкрито вагому роль тьютора (вчителя-наставника), який на основі інноваційної педагогічної взаємодії з тьюторантом (молодим спеціалістом) звертає увагу на розв'язання освітніх проблем, пов'язаних з діяльністю в закладах загальної середньої освіти України молодих спеціалістів, допомагає їм індивідуалізувати процес самопізнання й удосконалення професійних умінь та навичок, сприяє формуванню їх життєвих компетентностей, мотивує молодих педагогів навчатися протягом усього життя (lifelong learning), вибирати та оновлювати професійний шлях.

З'ясовано, що формування молодого спеціаліста в професіонала стало можливим при плідній співпраці вчителя-наставника з молодим спеціалістом, адміністрацією та психологом закладу освіти, які спільними зусиллями сприяли формуванню компетентного професіонала з високою мотивацією до педагогічної діяльності в Україні, глибокими знаннями національної та світової культури, високим рівнем національної свідомості.

Ключові слова: тьюторський супровід, тьютор, заклади освіти, дослідно-експериментальна робота, вчителі-наставники, молоді спеціалісти.

Постановка проблеми. Успішний розвиток України безпосередньо залежить від якості підготовки та забезпечення сфери освіти гарними фахівцями, професіоналами у своїй справі, здатними працювати на вітчизняному ринку освітніх послуг, приймати рішення в складних ситуаціях та проявляти свою мобільність і компетентність в умовах невизначеності та глобальної пандемії. Тому питання підбору молодих спеціалістів, удосконалення їх професійної компетентності та особистісного розвитку, зацікавлення у їхньому працевлаштуванні на роботу в українські заклади освіти є завжди актуальними.

Важлива роль у цьому процесі належить педагогічним технологіям, таким як інформаційно-комунікаційна, портфоліо-технологія, чат-технологія, Web-технологія, тьюторська, тренінгова, технологія модерації, візуалізації [5] та іншим, які є необхідною умовою для формування професійно-педагогічної компетентності молодих спеціалістів.

Серед них однією з найефективніших на сьогодні є тьюторська технологія (тьюторський супровід), яка набула поширення у багатьох країнах світу, таких як: Велика Британія, Німеччина, Польща, США, Фінляндія, Франція та ін.

Завдяки тьюторському супроводу реалізуються цінності індивідуалізації, самовизначення, осмисленого ставлення людини до власного життя, професійного розвитку та свого майбутнього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості тьюторства як універсальної педагогічної технології розкривають у своїх працях А. М. Бойко, Л. Г. Настенко [7], Б. І. Шуневич; роль тьютора в освітньому просторі – Ю. В. Зіборова, Л. С. Подимова, В. Г. Сергєєва, І. С. Сергєєва, Г. Г. Сорокових; тьюторство в системі дистанційного навчання – Н. В. Жевакіна, М. В. Костікова, В. М. Кухаренко, Н. О. Лисенко, Ю. І. Машбиць, Є. С. Полат, І. В. Скрипіна, В. О. Смікал, П. В. Стефаненко; зарубіжний досвід використання тьюторської технології вивчають

Н. Л. Акініна, Т. В. Багрій та ін. Проблеми підготовки педагогів до тьюторської діяльності та застосування тьюторства в умовах української вищої школи висвітлюють у своїх працях С. В. Ветров [3; 11], М. В. Іващенко, Н. М. Дем'яненко, Т. І. Койчева, І. М. Кравченко [6], А. К. Сучану [10], К. П. Осадча [8] та ін.

С. В. Ветров зазначає, що тьюторська технологія дозволяє підняти мотивацію особистості до відповідального продуктивного навчання. Науковець наголошує, що тьюторство стає базовою технологією для формування нової системи відкритої освіти, головним завданням якого є допомога людині розкрити свій талант. Через посилення мотивації до навчання, пошук та розкриття здібностей і талантів тьюторство стає філософією і методологією пошуку та знаходження свого життєвого шляху. І якщо коуч – це фахівець, який допомагає подолати проблему, що виникла на професійному або життєвому шляху, то тьютор – це фахівець, який, супроводжуючи на якомусь етапі свого підопічного, допомагає йому знайти свій шлях або вдосконалити його [3, с. 4–5].

К. П. Осадча звертає увагу на те, що тьюторська діяльність може мати різні компоненти, зокрема: організаційний, мотиваційний, діагностичний, освітньо-цільовий, навчально-методичний, рекомендаційно-ресурсний, консультативний, рефлексійно-корекційний, науково-пізнавальний [8, с. 2–3]. У залежності від вікової категорії особистостей тьюторантів і мети тьюторської діяльності визначаються основні функції тьютора та організаційно-методичні засади (зміст, форми, методи, технології, засоби та умови реалізації індивідуальної освітньої програми особистості).

А. К. Сучану, вивчаючи особливості підготовки майбутніх педагогів до тьюторської діяльності, звертає увагу на те, що вона повинна проєктувати освітнє середовище із залученням сучасних педагогічних, інформаційних та комп'ютерних технологій; включати як традиційні методи і форми навчання студентів, так і методи і форми навчання, характерні для європейської зони вищої освіти [10].

Серед зарубіжних авторів можливості тьюторської діяльності в реалізації індивідуального підходу в освіті розкрито у працях таких науковців, як: Дж. К. Бейлі (G. K. Bailey), Дж. К. Кітченс (J. C. Kitchens), Ч. Р. Натсон (Ch. R. Natson), Е. Хейс (E. Hays) та ін. Окремі аспекти підготовки педагогів до тьюторської діяльності висвітлювали Е. Е. Гордон (E. E. Gordon), П. С. Коскінен (P. S. Koskinen), С. Ріфорт (S. Riffort) та ін.

Водночас теоретичні дослідження щодо тьюторського супроводу професійного та особистісного розвитку молодих спеціалістів, які б враховували різноманітні механізми впровадження інноваційних технологій в практичну діяльність закладів освіти потребують ще додаткових досліджень.

Одним із шляхів впровадження є дослідно-експериментальна робота на базі закладів освіти, коли педагоги-практики спільно з науковцями досліджують певну проблему і шукають шляхи її вирішення. Так, на основі співпраці науковців Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, департаментів освіти і науки, громадських організацій, наукових інституцій та закладів освіти проводяться експерименти всеукраїнського рівня та реалізуються інноваційні освітні проєкти [4; 2].

Запропоноване дослідження здійснюється в рамках виконання науково-дослідної теми «Науково-методичні засади організації та проведення дослідно-експериментальної роботи в навчальних закладах України у контексті реалізації Концепції Нової української школи» (наказ ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 23.03.2017 № 02), яка реалізується відділом інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи.

Мета статті – дослідити та визначити основні чинники, які забезпечують професійний та творчий ріст молодих спеціалістів на основі цілісного наукового аналізу й систематизації результатів тьюторського супроводу, який здійснювався на базі Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області в межах проведення дослідно-

експериментальної роботи за темою «Тьюторська технологія як засіб реалізації принципу індивідуалізації в освіті» в 2015–2020 роках.

Дослідно-експериментальна робота на тему «Тьюторська технологія як засіб індивідуалізації в освіті». проводилась відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 15.07.2015 № 764 та від 04.12.2020 № 1499 на базі 13 закладів загальної середньої освіти в 5 областях України (Дніпропетровській, Київській, Харківській, Одеській та Тернопільській) на основі координації та науково-методичного супроводу науковців Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Наукові керівники дослідно-експериментальної роботи – Г. М. Лактіонова, доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник, колишня завідувач відділу розвитку педагогічної освіти дорослих Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, С. В. Ветров, кандидат технічних наук, директор Інституту індивідуалізації та тьюторства, президент Тьюторської асоціації України та Н. С. Погрібна, кандидат педагогічних наук, директор Криворізького навчально-виховного комплексу № 129 «Гімназія-ліцей академічного спрямування» Криворізької міської ради Дніпропетровської області.

Всі закладів освіти, які брали участь в експерименті, обрали індивідуальні напрями роботи [1]. Звернемо увагу на результати діяльності Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області, яка працювала в межах експерименту над проблемою «Тьюторська підтримка (тьюторський супровід) по забезпеченню професійного та творчого росту молодих спеціалістів».

Учасниками запропонованого напрямку дослідно-експериментальної роботи є педагогічні працівники (вчителі-наставники, молоді спеціалісти), психолог та адміністрація закладу освіти.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалась у чотири етапи. На початку експерименту педагогічним колективом закладу освіти досліджено та проаналізовано наукову літературу та практичний досвід тьюторського

супроводу, який здійснювався в закладах освіти Австралії, Великобританії, Польщі, Росії, України; розроблено локальні нормативно-правові документи на рівні закладу освіти; сформовано тимчасові проблемно-цільові групи вчителів за напрямками дослідно-експериментальної роботи.

Комплексна діагностика готовності педагогічного колективу до проведення дослідно-експериментальної роботи, яка проводилася на початку експерименту, показала, що 69% педагогічного колективу (включно з адміністрацією гімназії) були готові до інновацій, професійна готовність до експериментальної діяльності складала 72% (включно з адміністрацією гімназії).

За підсумками діагностування були внесені певні корективи, а саме: проведені співбесіди з метою підвищення рівня психологічної готовності до роботи в умовах експерименту з категорією вчителів, які показали низький рівень готовності або негативне ставлення до експериментальної діяльності.

Вчителі, які брали участь у дослідно-експериментальній роботі, пройшли навчання на курсах у м. Переяслав та м. Київ (автор курсу – С. В. Ветров, кандидат технічних наук, президент Тьюторської асоціації України, один із наукових керівників експерименту). (На сайті Інституту індивідуалізації та тьюторства (<http://www.tutor-institute.com/>) можна ознайомитися з програмою курсу).

У закладі освіти було розроблено: додаткові функціональні обов'язки заступника директора в умовах здійснення тьюторської підтримки; додаткові функціональні обов'язки тьютора в умовах здійснення тьюторської підтримки молодого спеціаліста; портфолію тьютора – тьюторанта; дорожню карту тьюторського супроводу молодого спеціаліста; індивідуальну професійно-освітню траєкторію росту молодого педагога; індивідуальні освітні плани педагогів; стратегію вибору наставника (тьютора) для молодого спеціаліста; індивідуальні тьюторські програми, в яких обов'язково враховувалися індивідуальні особливості молодих спеціалістів, рівень їхньої попередньої підготовки, інтереси, здібності, запити, плани на майбутнє.

У практику роботи гімназії впроваджено використання ментальних карт щодо виявлення спільних інтересів тьютора – тьюторанта для подальшого формування тьюторської пари; моніторинг діяльності вчителя за індивідуальними професійно-освітніми траєкторіями росту молодого педагога та ін. Такі зміни у діяльності гімназії принесли нові результати.

Повторне діагностування (на III етапі експерименту) показало, що 81% педагогічного колективу (включно з адміністрацією гімназії) готові до інновацій, професійна готовність до експериментальної діяльності зросла на 9%. Очікуваним результатом також стало набуття педагогами-наставниками закладу освіти тьюторських компетентностей, адже тьютор-наставник повинен володіти системою певних прикладних умінь та навичок, серед яких важливими є: планування, мотивація, управління, діагностика, комунікація (проектно-організаторська, методична, консультативна, рефлексивна, контролювальна). Важливими у роботі педагогів-наставників стала постійна підтримка молодих спеціалістів у сфері професійного розвитку, саморозвитку, пошуку ефективних шляхів в умовах невизначеності та в складних ситуаціях.

Аналіз даних за методикою американського психолога, соціолога та філософа Д. Т. Кемпбелла (Kenneth Thomas) дав можливість визначити основні стилі взаємодії педагогів у спілкуванні. Так, 56% респондентів в ситуації конфлікту обирають стратегію компромісу, 36% – співробітництво, 8% – уникання.

Згідно з результатами дослідження, більшість наставників-тьюторів мають високий та середній рівні психологічної готовності до впровадження інновацій в своїй професійній діяльності (51% та 47% відповідно). Лише 2% педагогів майже не готові до впровадження інновацій. (Вони мають педагогічний стаж більше, ніж тридцять років і не готові змінювати свої переконання).

Проте, впровадження в роботу ментальних карт «Мої вподобання» показало, що ті педагоги, які стояли осторонь експерименту, долучилися до роботи на основі спільних інтересів. І між тьютором та тьюторантом утворився

тісний зв'язок, який привів до результативного навчання, спрямованого на професійну підготовку молодого спеціаліста. Так, у гімназії була розроблена стратегія вибору наставника (тьютора) для молодого спеціаліста. Станом на кінець експерименту (2020 р.) у гімназії працює 5 наставників, які використовують у своїй роботі тьютор-технологію.

Робота адміністрації в межах проведення експерименту передбачала розроблення концепції проведення експерименту, реалізацію розробленої стратегії на основі проведення певних кроків та дій, а саме:

- планування роботи з молодими спеціалістами (план роботи Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області на 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 та на 2019/2020 навчальні роки; плани роботи шкільних методичних об'єднань, накази щодо організації роботи з молодими спеціалістами (щорічно));

- розробку додаткових функціональних обов'язків заступника директора в умовах здійснення тьюторської підтримки та додаткових функціональних обов'язків тьютора в умовах здійснення тьюторської підтримки молодого спеціаліста;

- заслуховування звітів тьюторів щодо результативності роботи молодих спеціалістів з подальшим наданням консультацій; проведення моніторингу діяльності вчителя за індивідуальними професійно-освітніми траєкторіями росту молодого педагога.

Упродовж експерименту адміністрацією Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області проводилися:

- методичний супровід «тьюторських пар» (організація роботи у контексті підвищення професійної майстерності молодих учителів; застосування технології формування позитивної мотивації щодо особистісно орієнтованого розвитку молодих спеціалістів; використання електронних освітніх сервісів у процесі саморозвитку);

- стимулювання молодих спеціалістів за результатами роботи (нагородження дипломами різного рівня, урахування досягнень при розподілі

грошової винагороди за підсумками року, висвітлення досягнень на сайті гімназії);

– анкетування учасників експерименту щодо ставлення до запровадження в гімназії тьюторської технології в цілому (на початку експерименту лише 88% респондентів вважали упровадження такої технології актуальною, а під час проведення такого анкетування наприкінці експерименту – 100% учасників оцінили позитивно своє ставлення до технологій індивідуалізованої освіти);

– організація цілісного розвитку молодих спеціалістів (звернення уваги на розвиток критичного мислення як однієї з вимог розвитку особистості; розширення світогляду на основі пізнання культурного і мистецького світу (відвідування музеїв, культурних центрів; одним із видів роботи адміністрації та профспілкової організації гімназії стала організація екскурсій по Україні та за кордон (Барселона, Іспанія).

Завдяки організації наставництва з тьюторською підтримкою практично всі молоді спеціалісти, які прийшли працювати у гімназію, залишились і працюють у закладі освіти до цього часу. (Розпочинався експеримент, коли в гімназії було 4 молодих спеціалісти. Потім на роботу прийшли ще 10 молодих вчителів. Загалом, із 14 нових педагогів, які отримали тьюторський супровід, на роботі залишилося 12). Такий результат отримано завдяки тому, що серед молодих учителів було проведено ряд заходів щодо обговорення труднощів у цій професії, які виникають під час роботи; запропоновано альтернативні шляхи удосконалення та саморозвитку.

Наприкінці експерименту вже можна було порівняти результати роботи. Так, за даними діагностування, на початку експерименту сильний та середній ступінь труднощів у питанні володіння класом та в організації диференційованого та індивідуального підходів до навчання учнів відчували 63% учителів-початківців, а на кінець – 28% (з ними були проведені індивідуальні консультації щодо внесення змін у процес роботи). Практичним психологом були проведені тестування по визначенню трьох станів

особистості (автор Ю. Ф. Акименко). Таке тестування показало, що 68% педагогів мають «дорослий» стан особистості; 28% – «дитячий», 4% – «батьківський». Зазначене тестування дозволило налагодити оптимальні стосунки з наставниками для відчуття душевного комфорту в роботі сформованих пар.

Дослідження особистісної готовності молодих спеціалістів до участі в експерименті показало, що 95% молодих учителів готові взяти участь у проведенні експерименту.

Таким чином, на основі даних, отриманих наприкінці експерименту, можна зазначити, що в Харківській гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області спостерігається підвищення рівня педагогічної майстерності молодих педагогів на методичному та практичному рівні. Результатом такої роботи є:

- перемоги молодих спеціалістів у фахових конкурсах, таких як: «Учитель року – 2018» (Л. Д. Стьопкіна, учитель української мови та літератури, лауреат районного туру); «Учитель року – 2020» (П. С. Дурицький, учитель історії, переможець районного туру та учасник обласного туру); II місце у міському конкурсі на найкращий дистанційний курс (П. С. Дурицький; дистанційний курс «Двадцятиліття радянської влади на Україні». Курс розглядає період встановлення та перші кроки радянської влади (комуністичного режиму) на українських землях (1919–1939 рр.) та призначений для учнів 10-х класів і вчителів історії);

- активна участь молодих спеціалістів у науково-методичних семінарах, творчих лабораторіях (молоді вчителі є учасниками міських семінарів по роботі з обдарованою молоддю (С. С. Зубахіна, 2017), районних семінарів (А. Р. Пономарьова, І. Л. Ждаміров, районний семінар для вчителів математики 2018); доповідачами на засіданнях міських творчих лабораторій (Л. Д. Стьопкіна та А. М. Кириченко; міська творча лабораторія «Використання ІКТ під час навчального процесу» 07 квітня 2016 року,

доповідь на тему: «Використання веб-камери в роботі з обдарованими учнями»);

- підвищення рівня самоосвіти та професійного розвитку молодих спеціалістів (за час проведення експерименту такі молоді вчителі, як: К. Р. Мушулова, А. О. Овчаренко та П. С. Дурицький отримали другу вищу освіту в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди за спеціальністю менеджер, керівник установи організацій підприємства);

- активна робота молодих спеціалістів з учнями гімназії у напрямку підвищення успішності у навчанні (учні молодих педагогів активно беруть участь у різноманітних конкурсах (з 2018 по 2020 роки гімназія посідала I місце у районному рейтингу щодо участі учнів у Всеукраїнських олімпіадах з навчальних предметів та конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН України).

Таким чином, результатом дослідно-експериментальної роботи стало формування дружнього, творчого колективу, у якому молодий спеціаліст виростає до конкурентоспроможного фахівця європейського рівня.

Інформація про позитивні досягнення, які були отримані у рамках проведення експерименту на базі Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області, поширюється через:

- друк матеріалів у науково-методичних, навчально-методичних посібниках та фахових журналах [1; 2; 9];

- проведення семінарів, майстер-класів (районний семінар «Тьюторство, як ключова педагогічна технологія індивідуалізації в освіті» (м. Харків, Основ'янський район, 18 березня 2016 р.); районний семінар «Використання тьюторської технології в освітньому процесі» (м. Харків, Основ'янський район, 29 квітня 2020 р.); майстер-клас для керівників РМО Основ'янського району м. Харкова, 20 грудня 2018 р.);

- участь у науково-практичних конференціях та круглих столах (у районній науково-практичній конференції «Розвиток професійної

компетентності педагогічних працівників» (м. Харків, Основ'янський район, 29 серпня 2017 р.); круглому столі «Тьюторство – молодим спеціалістам» (м. Харків, 21 листопада 2019 р.);

- обмін досвідом із послідовниками – Комунальним закладом «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 50 Харківської міської ради;

- участь у навчальних сесіях з теоретичної підготовки першої групи тьюторів у м. Переяслав 4–9 квітня, 2016 р. (два педагоги гімназії пройшли навчання за програмою експерименту, затвердженого Міністерством освіти і науки України та отримали сертифікат за курс підготовки «Введення до тьюторства» (2016)).

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Науковий аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи з напрямку «Тьюторська підтримка (тьюторський супровід) по забезпеченню професійного та творчого росту молодих спеціалістів» дозволяє зробити висновок: упровадження тьюторського супроводу в роботі з молодими спеціалістами та використання новітніх освітніх технологій є необхідною складовою якості підвищення фахової майстерності та особистого розвитку, що стимулює творчий потенціал майбутнього професіонала.

В умовах реформування системи освіти України результати проведеної дослідно-експериментальної роботи мають допомогти педагогічним колективам закладів загальної середньої освіти України у створенні ефективних систем та моделей тьюторського супроводу, спрямованих на постійний професійний та особистий розвиток особистості на основі використання її індивідуальних ритмів розвитку.

Подальші розвідки з обраної тематики можуть бути пов'язані з дослідженням широких можливостей нових інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку професійних компетенцій молодих спеціалістів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко С. М. Упровадження тьюторської технології у систему роботи закладів освіти України через здійснення дослідно-експериментальної

роботи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. № 73. Том 1. С. 23–29. URL: http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/73/part_1/7.pdf.

2. Бойко С. М. Науково-методичне забезпечення реалізації дослідно-експериментальної роботи з упровадження тьюторських практик в Україні. Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 3–4 квітня 2020 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. С. 101–105.

3. Ветров С. В., Сербина Л. В., Шабалина Е. Н. Книга-введение в тьюторство для тех, кто хочет понять суть, сущность и алгоритм тьюторской деятельности. Киев: Издательство ИИТ, 2019. 144 с.

4. Дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня у закладах освіти України: інформаційно-аналітичний довідник / Упорядники: С. М. Бойко, Л. М. Павлова, О. І. Кіян, Г. Е. Самойленко, І. Д. Кондратюк та ін. / За заг. ред. Ю. І. Завалевського, С. В. Кириленко. Київ: редакційно-видавничий центр Київського Палацу дітей та юнацтва, 2020. 72 с.

5. Інноваційні педагогічні технології в практиці роботи закладів загальної середньої освіти України : інформаційно-аналітичний довідник / Упорядники: К. В. Таранік-Ткачук, С. В. Кириленко, О. М. Косьмій, Н. А. Бессараб, І. Н. Євтушенко, І. Д. Кондратюк, Г. Е. Самойленко; За заг. ред. Ю. І. Завалевського. Київ – Чернівці: Букрек, 2018. 292 с.

6. Кравченко І. М. Тьюторство як універсальна педагогічна технологія. Збірник наукових праць ЛОГОС, 2020. С. 106-108. URL: <https://doi.org/10.36074/05.06.2020.v2.43>

7. Настенко Л. Тьюторство як прогресивна технологія індивідуалізації освіти у вищій школі. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. Київ, 2010. С. 259–269.

8. Осадча К. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності : автореф. дис... докт. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя. 2020. 43 с.

9. Слінько Л. А. Тьюторство як технологія супроводу молодих спеціалістів. Інформаційно-методичний посібник управління освіти. 2018. Випуск 11 (87) червень. С. 37–38.

10. Сучану А. К. Формування ціннісно-сміслової готовності до тьюторської діяльності у магістрів гуманітарних спеціальностей : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2016. 266 с.

11. Тьюторська діяльність / упорядник С. Ветров. Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка. 2017. №23–24. С. 21–69.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2021

Svitlana Boiko. Tutorial support of professional and personal development of young specialists.

The article analyzes tutoring as a pedagogical phenomenon, a particular type of pedagogical activity, which is aimed at supporting and accompanying a young specialist in the process of their work in the first years of their professional activity.

Attention is drawn to the fact that tutoring is aimed at a comprehensive, systematic, holistic, comprehensive, and effective study of individual characteristics of young professionals in order to develop and implement an individual educational program of professional and diverse personal development.

The effectiveness of organizational and methodological principles of tutoring of young professionals in the institution of general secondary education of Ukraine according to certain criteria (organizational, motivational, pedagogical-procedural, psychological-procedural, information-technological, methodical-procedural, communicative, and cognitive ones) based on analysis, systematization, and summarizing the results of a pedagogical experiment at the national level on the topic: "Tutoring technology as a means of implementing the principle of individualization in education," which was held in 2015–2020 (orders of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 15.07.2015 No 764 and as of 04.12.2020 No 1499).

It is proved that the tutor (mentoring teacher) does not choose goals for the young specialist but only helps him to see alternative ways to achieve them; assists in the development of necessary personal traits and professional competencies.

The results of the research and experimental work showed that a young specialist forms into a professional due to the joint work of a tutor with a young specialist based on the use of tutoring technology and the support of the administration and the psychologist of the educational institution.

The tutor creates an educational environment that allows a young specialist to gain new knowledge and skills, helps to solve certain problems in their activities. At the same time, the tutor helps to make the most effective use of various scientific and methodological materials, the Internet, and the practical experience of other young specialists.

Key words: *tutorial support, tutor, general secondary education institutions, research and experimental work, mentoring teachers, young specialists.*

REFERENCES

1. Boiko S. M. (2020). Implementation of tutor technologies in the work system of educational establishments of Ukraine by means of research and experimental work. *Naukovy`j chasopys` Nacional`nogo pedagogichnogo universy`tetu imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauky` : realiyi ta perspekty`vy`.* # 73. Tom 1. S. 23-29. URL: http://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/73/part_1/7.pdf. [in Ukrainian].
2. Boiko S. M. (2020). Scientific and methodological support for the implementation of research and experimental work on the introduction of tutoring practices in Ukraine. *Pedagogika i psy`xologiya: aktual`ni problemy` doslidzhen` na*

suchasnomu etapi : materialy` mizhnarodnoyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciyi (m. Ky`yiv, Ukrayina, 3–4 kvitnya 2020 roku). Ky`yiv : GO «Ky`yivs`ka naukova organizaciya pedagogiky` ta psy`xologiyi», 2020. S. 101–105. [in Ukrainian].

3. Vetrov S. V., Serbyna L. V., Shabalyna E. N. (2019). Knyha-vvedenye v tiutorstvo dlia tekhn, kto khochet poniat sut, sushchnost y alhorytm tiutorskoi deiatelnosti. Kyev: Yzdatelstvo YYT. 144 s. [in Russian].

4. Doslidno-eksperymentalna robota vseukrainskoho rivnia u zakladakh osvity Ukrainy: informatsiino-analitychnyi dovidnyk. (2019). / Uporyadny`ky`: S. M. Bojko, L. M. Pavlova, O. I. Kiyan, G. E. Samojlenko, I. D. Kondratiuk ta in. / Za zah. red. Yu. I. Zavalevskoho, S. V. Kyrylenko. Kyiv: redaktsiino-vydavnychiy tsentr Kyivskoho Palatsu ditei ta yunatstva, 72 s. [in Ukrainian].

5. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii v praktytsi roboty zakladiv zahalnoi serednoi osvity Ukrainy : informatsiino-analitychnyi dovidnyk (2018)./ Uporiadnyky: K. V. Taranik-Tkachuk, S. V. Kyrylenko, O. M. Kosmii, N. A. Bessarab, I. N. Yevtushenko, I. D. Kondratiuk, H. E. Samoilenko; Za zah. red. Yu. I. Zavalevskoho. Kyiv – Chernivtsi: Bukrek. 292 s. [in Ukrainian].

6. Кравченко І. М. (2020). Tutoring as a universal pedagogical technology.

7. Zbirny`k naukovy`x prac` ΛOGOΣ. S. 106–108. URL: <https://doi.org/10.36074/05.06.2020.v2.43> [in Ukrainian].

8. Nastenka L. (2010). Tiutorstvo yak prohresyvna tekhnolohiia indyvidualizatsii u osvity u vyshchii shkoli. Humanitarna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh. Kyiv. S. 259–269. [in Ukrainian].

9. Osadcha K. P. (2020). Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv do tiutorskoi diialnosti : avtoref. dys... dokt. ped. nauk : 13.00.04. Zaporizhzhia. 43 s. [in Ukrainian].

10. Slinko L. A. (2018). Tiutorstvo yak tekhnolohiia suprovodu molodykh spetsialistiv. Informatsiino-metodychnyi posibnyk upravlinnia osvity. Vypusk 11(87) cherven. S. 37–38. [in Ukrainian].

11. Suchanu A. K. (2016). Formuvannia tsinnisno-smyslovoi hotovnosti do tiutorskoi diialnosti u mahistriv humanitarnykh spetsialnostei : dys... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kirovohrad. 266 s. [in Ukrainian].

12. Tiutorska diialnist / uporiadnyk S. Vietrov. (2017). Informatsiinyi zbirnyk dlia dyrektora shkoly ta zaviduvacha dytiachoho sadka. # 23–24. S. 21–69. [in Ukrainian].